

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20.09.2004, sp. zn. 12 Cmo 187/2004, ECLI:CZ:VSPH:2004:12.CMO.187.2004.1

Číslo: 8/2006

Právní věta: Jestliže místopředseda představenstva akciové společnosti, který nebyl oprávněn jednat za představenstvo samostatně (§ 191 odst. 1 obch. zák.), podepsal za akciovou společnost směnku, stal se osobou směnečně zavázanou z uvedené směnky podle článku I. § 8 zákona směnečného a šekového č. 191/1950 Sb.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 20.09.2004

Spisová značka: 12 Cmo 187/2004

Číslo rozhodnutí: 8

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Směnky

Předpisy: § 8 předpisu č. 191/1950Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

M ě s t s k ý s o u d v P r a z e v r o z s u d k u z e d n e 2 4 . 2 . 2 0 0 4 v b o d u I . v ý r o k u r o z h o d l , ž e s e z a m í t á ž a l o b a o z a p l a c e n í 1 7 0 0 0 0 0 0 K č s 6 % ú r o k e m o d 1 4 . 9 . 2 0 0 0 d o z a p l a c e n í a s m ě n e č n ě o d m ě n y 5 6 6 6 6 , 6 6 K č . S o u d d á l e v b o d u I I . v ý r o k u u l o ž i l ž a l o b c i z a p l a t i t ž a l o v a n ě m u p r o s t ř e d n í c t v í m j e h o p r á v n í h o z á s t u p c e n á h r a d u n á k l a d ů ř í z e n í 1 8 2 7 0 0 K č .

V o d ů v o d n ě n í r o z s u d k u s o u d u v e d l , ž e n á v r h e m n a v y d á n í s m ě n e č n ě h o p l a t e b n í h o r o z k a z u s e ž a l o b c e d o m á h a l z a p l a c e n í s m ě n e č n ě p o h l e d á v k y z t i t u l u s m ě n k y v l a s t n í v y s t a v e n é s p o l e č n o s t í N . , a . s . , d n e 3 1 . 7 . 1 9 9 6 , k d e u s l o v „ p e r a v a l “ j e u v e d e n o „ R . , a . s . “ s p o d p i s e m ž a l o v a n ě h o . Z t o h o t o p o d p i s u d o v o z u j e ž a l o b c e p a s i v n í l e g i t i m a c i ž a l o v a n ě h o , n e b o ť z a s p o l e č n o s t R . , a . s . , j e d n a j í v ž d y p ř e d s e d a a m í s t o p ř e d s e d a p ř e d s t a v e n s t v a s p o l e č n ě .

Ž a l o v a n ý n a v r h l ž a l o b u z a m í t n o u t s t í m , ž e n e n í p a s i v n ě l e g i t i m o v á n . R u k o j m í m z e s m ě n k y j e R . , a . s .

S o u d n a z á k l a d ě z j i š t ě n í z p r o v e d e n ý c h d ů k a z ů u č i n i l s k u t k o v ý z á v ě r , ž e ž a l o v a n ý p o d e p s a l s m ě n k u j m ě n e m r u k o j m í h o R . , a . s . , a t o v e f u n k c i m í s t o p ř e d s e d y p ř e d s t a v e n s t v a , t e d y o p r á v n ě ě .

S k u t e č n o s t , ž e n a s m ě n c e m ě l b ý t p o d e p s á n i p ř e d s e d a p ř e d s t a v e n s t v a z m í n ě n ě s p o l e č n o s t i , n i c n a t o m t o z á v ě r u n e m ě n í .

Soud poukázal na čl. I § 8 zákona směnečného a šekového č. 191/1950 Sb. (dále jen ZSŠ) a dovodil, že toto ustanovení na daný případ nedopadá, neboť žalovaný jednal při podpisu rukojmího oprávněně jménem společnosti R., a. s., jako místopředseda představenstva. Z toho důvodu není nezmocněným jednatelem podle uvedeného ustanovení. Žalovaný není v dané věci pasivně legitimován, proto byla žaloba zamítnuta. Výrok o náhradě nákladů řízení byl odůvodněn ustanovením § 142 odst. 1 o. s. ř.

Žalobce napadl rozsudek včas podaným odvoláním, ve kterém navrhl rozhodnutí zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Odvolání odůvodnil tím, že žalovaný nemohl jednat jménem společnosti R., a. s., neboť není oprávněn jednat samostatně jménem společnosti. Jménem uvedené a. s. může jednat představenstvo jako statutární orgán nebo zástupce zmocněný na základě zákona nebo plné moci. V případě uvedené společnosti zakládají jednání představenstva jako kolektivního statutárního orgánu podpisy dvou osob. Chybí-li podpis jedné z nich, nelze hovořit o jednání představenstva. Tento závěr vyplývá i z dřívější judikatury (rozsudek Vážného 9682) a shodně je věc posuzována i v právní teorii (viz Z. Kovařík: Zákon směnečný a šekový, Komentář 2. vydání, Praha, C. H. Beck 1999, str. 40). Žalovaný měl vysvětlit a prokázat, co jej opravňovalo jednat samostatně jménem R., a. s., což neučinil.

Při odvolacím jednání Vrchní soud v Praze podle § 118a odst. 3 o. s. ř. poučil žalovaného, že dosud nenavrhl důkaz ve svém tvrzení, že byl oprávněn samostatně jednat za společnost R., a. s. Žalovaný po tomto poučení uvedl, že existuje plná moc ze dne 24. 7. 1995, kterou byl žalovaný zmocněn činit jménem společnosti veškeré právní úkony. Žalovaný předložil odvolacímu soudu kopii plné moci s tím, že originál plné moci předloží dodatečně.

V r c h n í s o u d v Praze podle § 212 o. s. ř. přezkoumal napadený rozsudek a po provedeném ústním jednání dospěl k závěru, že nejsou dány podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu rozhodnutí. Proto rozhodnutí soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Mezi účastníky je nesporné, že žalovaný směnku podepsal za společnost R., a. s., a že za uvedenou společnost je směnka podepsána pouze žalovaným (místopředsedou představenstva společnosti), byť podle výpisu z obchodního rejstříku za společnost jednájí a podepisují společně předseda a místopředseda představenstva (§ 191 odst. 1, věta čtvrtá, obch. zák.). Rozdílným je právní posouzení této skutečnosti, a to zda ve smyslu § 8 ZSŠ tento podpis zavazuje směnečně žalovaného.

Podle § 8 ZSŠ, kdo se podepíše na směnku jako zástupce osoby, za kterou není oprávněn jednat, je sám směnečně zavázán, a zaplatí-li, má tatáž práva, jaká by měla osoba, za kterou podle svých údajů jednal. To platí i o zástupci, který překročil meze svého oprávnění.

Soud prvního stupně vyložil toto ustanovení tím způsobem, že žalovaný byl oprávněn spolupodepisovat za R., a. s., tudíž byl oprávněn jednat za tuto společnost a nelze ani dovodit, že by překročil meze svého oprávnění. Tento výklad je však příliš restriktivní, neboť neodpovídá smyslu směnečné právní úpravy. Účelem § 8 ZSŠ v návaznosti na ostatní ustanovení zákona je vyloučit situaci, že by existovala směnka případně i bez jakéhokoliv dlužníka, byť by směnka byla svobodně někým v pozici dlužníka podepsána. Tento účel je též sledován v dřívější judikatuře, konkrétně ve „Sbírce Vážného“ (Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ve věcech občanských, uspořádaných JUDr. Františkem Vážným) č. 9682, a tomuto pojetí odpovídá též odborný komentář k ZSŠ, na který poukazuje odvolatel.

Z hlediska smyslu a účelu normy je nutno vyložit § 8 ZSŠ tím způsobem, že dopadá i na případy, kdy vedle osoby, podepisující směnku jménem jiného subjektu, byl k platnosti podpisu tohoto jiného subjektu potřebný ještě další podpis jiné osoby nebo i více osob. Z toho důvodu pokud oprávnění

žalovaného jednat za R., a. s., při podpisu směnky se odvíjelo pouze z jeho postavení místopředsedy představenstva R., a. s., pak žalovaný podepsal směnku jako zástupce osoby, za kterou nebyl oprávněn jednat samostatně a žalovaný by byl osobou směnečně zavázanou z uvedené směnky podle § 8 ZSŠ.

V systému neúplné apelace, založené novelou o. s. ř. provedenou zákonem č. 30/2000 Sb. nemohou účastníci v odvolacím řízení podle § 205a odst. 1 o. s. ř. uvádět, s výjimkami v tomto ustanovení uvedenými, nové skutečnosti a navrhopat nové důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně. Je proto nutné umožnit účastníkovi v řízení před soudem prvního stupně, aby mohl vznést veškerá tvrzení významná pro výsledek věci a navrhnout důkazy k prokázání těchto tvrzení. Tuto funkci plní též i § 118a, který stanoví soudu poučovací povinnost, a to v odst. 3 povinnost vyzvat účastníka k návrhům důkazů ke svému spornému tvrzení. Soud je povinen poučit účastníka o následcích nesplnění výzvy.

Žalovaný neprokázal své tvrzení, že v dané věci není pasivně legitimován on, nýbrž že jednal jménem R., a. s., a soud prvního stupně, veden svým právním názorem, nevyzval žalovaného podle § 118a odst. 3 o. s. ř. k označení důkazů k tomuto tvrzení. Odvolací soud při odvolacím jednání poučil žalovaného uvedeným způsobem, vědom si toho, že rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé by bylo možné pouze tehdy, pokud by žalovaný žádný důkaz nenavrhl. Tato procesní situace nenastala, neboť žalovaný navrhl důkaz plnou mocí, která jej měla opravňovat k samostatnému jednání za R., a. s.

Zásada neúplné apelace vyjádřená v § 205a odst. 1 o. s. ř. brání odvolacímu soudu doplnit dokazování důkazem, který nebyl uplatněn u soudu prvního stupně. Nesplnění poučovací povinnosti podle § 118a odst. 3 o. s. ř. soudem prvního stupně je ve smyslu § 212a odst. 5, věty druhé, o. s. ř. vadou řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Odvolací soud proto rozsudek dle § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení, ve kterém soud provede dokazování k tvrzení žalovaného, že byl oprávněn směnku samostatně podepsat za R., a. s.